

Stonka

Premeny stonky

ST05

Tento materiál bol vytvorený vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja, v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

Montessori definičný materiál

Stonka – Premeny stonky

Spracovala: Gymerská Martina

Odborní garanti: Maďarová Ľubica, Rezková Kateřina

Obrázky: Veselovská Mária

Vydalo občianske združenie PERSONA

Vrančovičova 29, Bratislava, <http://ozpersona.sk/>

Viac inšpirácií a materiálov nájdete na

<http://coolschool.sk/>

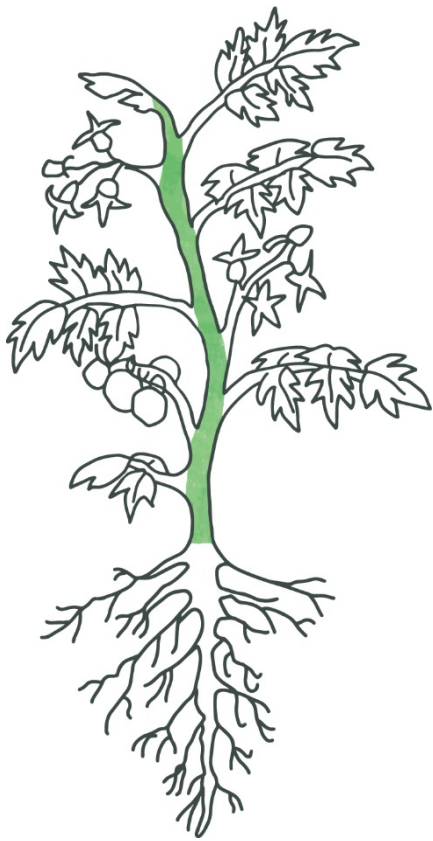
© PERSONA, 2022

Nadzemná časť rastliny, ktorá zabezpečuje dopravu vody a živín z koreňov k listom, sa nazýva **stonka**.

Stonka je posadená na koreňovom systéme.

Zo stonky vyrastajú listy, kvety a bočné stonky.

Stonka rastie zvyčajne smerom k slnku, čím umožňuje listom zachytávať slnečné svetlo.

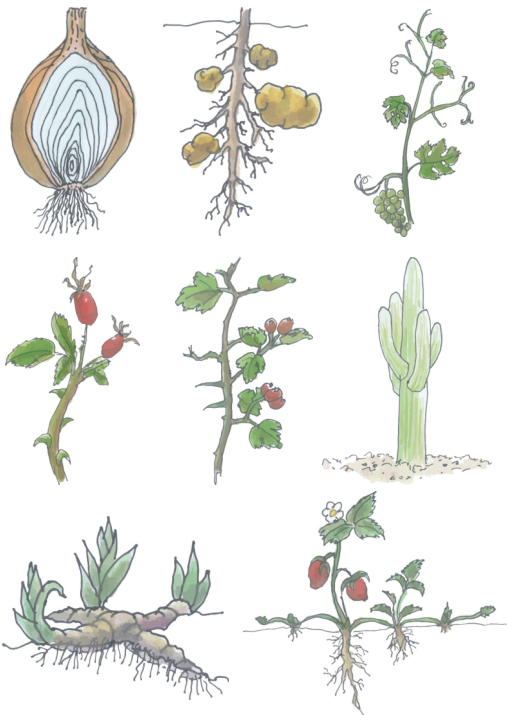

2

ST05

Zdužnatenu stonku, schopnú zadržovať značné množstvo vody, nazývame **sukulentná stonka**.

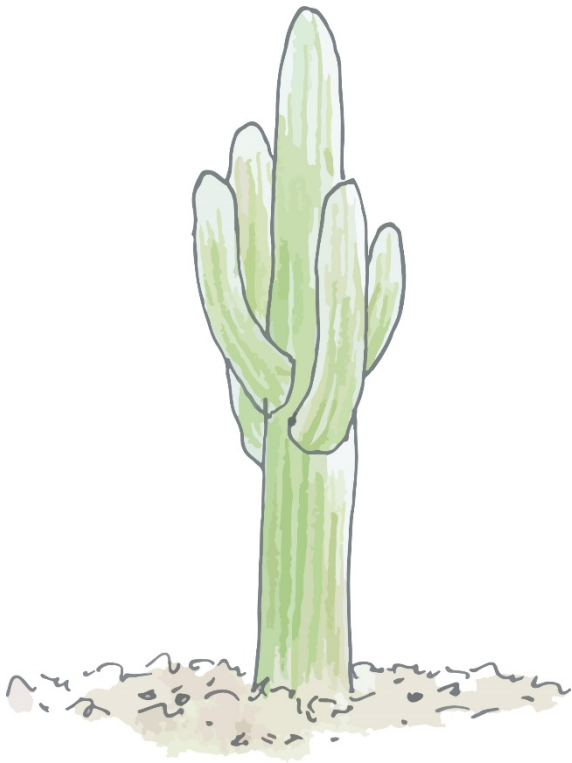
Napríklad kaktusy.

4

21

Premenu orgánu rastliny, ktorú sprevádza zmena tvaru orgánu a jeho prispôsobenie sa na vykonávanie rôznych iných funkcií, nazývame **metamorfóza**.

20

Poznáme dva typy metamorfovaných orgánov:

- **analogické orgány** – majú rôzny pôvod (napríklad stonka, list), ale nadobudli rovnaký, alebo podobný tvar, pretože vykonávajú takú istú, alebo podobnú funkciu (napríklad trne – stonkové, listové alebo pokožkové)
- **homologické orgány** – majú rovnaký pôvod, avšak vykonávaním rozličnej funkcie nadobudli rôznu vnútornú stavbu aj rôzny vonkajší tvar, ktorým sa prispôbili vykonávanej funkcii (napríklad metamorfózy stonky – podzemok, hlúza, cibuľa, poplazi, úponok).

5

Zhrubnutú stonku so šupinovitými listami a púčikmi, ktorá rastie vodorovne pod zemou, nazývame **podzemok**.

Jej funkciou je uskladňovať zásobné látky, pretrvávajúť nepriaznivé obdobie a súčasne môže mať aj rozmnožovacia funkciu.

Napríklad iris, veternica hájna, zázvor.

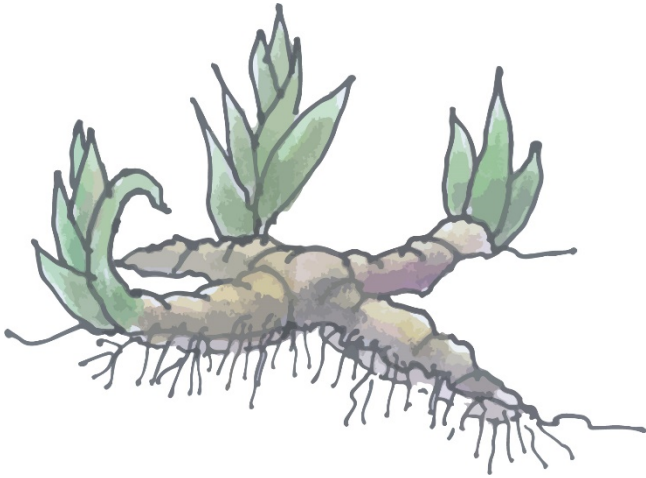
18

7

Tvrдый ostrý útvar na povrchu pokožky rastliny, nazývame **osteň**.

Ostne sú rozšírením kôry alebo pokožky stonky. Sú rozložené nepravidelne, neobsahujú cievne zväzky a dajú sa ľahko odstrániť.

Napríklad ruža.

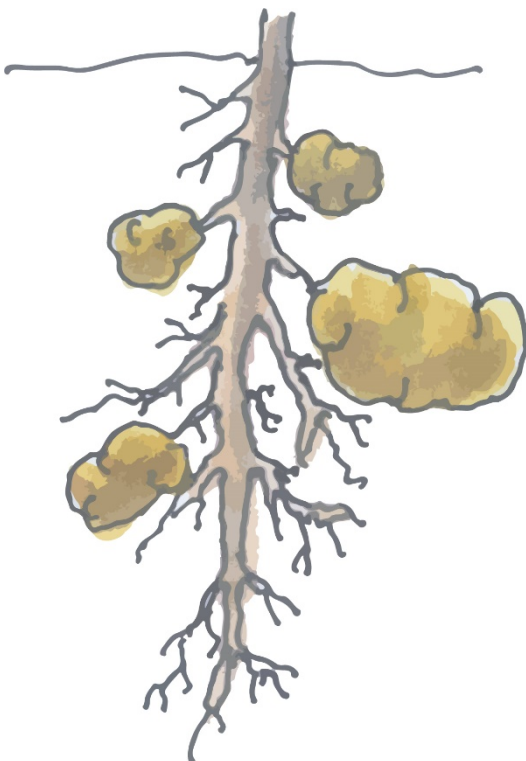
6

19

Skrátený konárik, ktorý sa premenil na ostrý útvar, nazývame **stonkový trň**.

Stonkový trň môže niesť listy, kvety a plody.

Napríklad trnka, hloh.

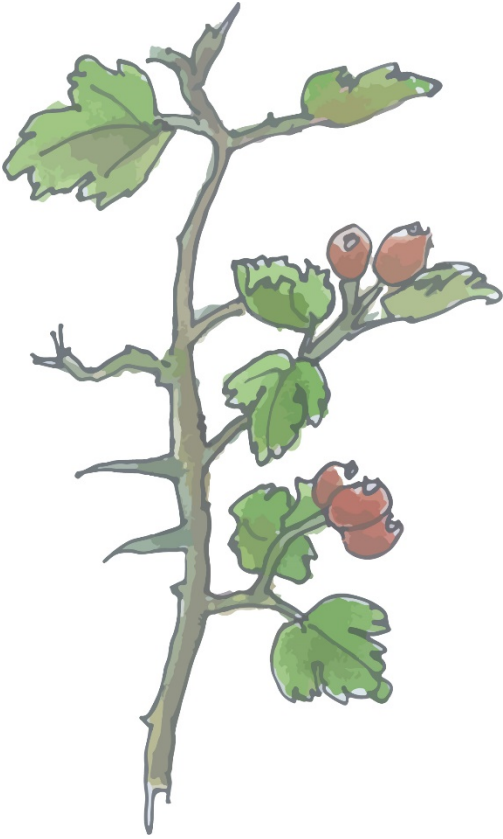
8

17

Zhrubnutú stonku, ktorá má okrúhly až vajcovitý tvar, nazývame **stonková hľuza**.

Má zásobnú aj rozmnožovaciú funkciu.

Vzniká zhrubnutím nadzemnej stonky (napríklad reďkovka, kaleráb, niektoré druhy kaktusov), alebo zhrubnutím tenkých podzemkov (napríklad zemiak, slnečnica topinambur).

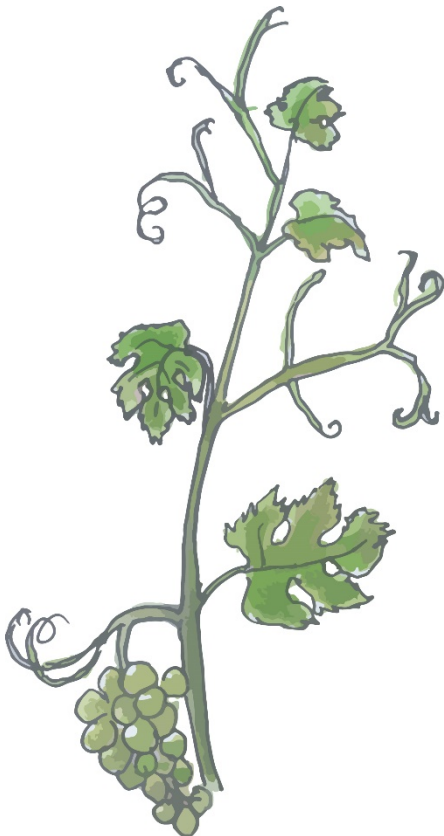

16

9

Skrátenú dužinatú stonku so zdužnatými bázami listov, ktoré sa premenili na zásobárne živín, nazývame **cibuľa**.

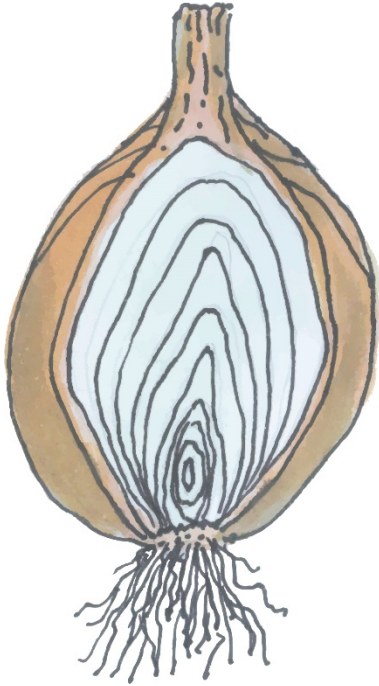
Například cibuľa kuchynská, tulipán, snežienka.

14

11

Vláknitú časť stonky, ktorá slúži na prichytenie rastliny k opore, nazývame **úponok**.

10

Úponky vznikajú aj premenou listov a koreňov. Môžu byť jednoduché alebo rozvetvené.

Rastliny s úponkami zvyčajne patria k popínavým rastlinám.

Napríklad fazuľa, vinič, vika.

15

Plazivú bočnú stonku, ktorá vyrastá z materskej rastliny a má značne predĺžené články, nazývame **poplaz**.

V jej uzloch vyrastajú nové listy a prídavné korene.

Po zakorenení v blízkosti materskej rastliny dodáva poplaz novému výhonku živiny dovtedy, pokiaľ túto úlohu neprevezme koreňový systém výhonku.

Napríklad jahoda, pýr.

12

13